

І. У. Ракашэвіч, 1 курс

Навуковы кіраўнік – Л. П. Місюкавец, выкладчык

Палескі дзяржаўны ўніверсітэт

У наш час пытанне аб мэтазгоднасці выкарыстання запазычанняў звязваецца з замацаваннем лексічных сродкаў за вызначанымі функцыянальнымі стылямі мовы. Замежная тэрміналагічная лексіка з'яўляецца незаменным сродкам лаканічнай і дакладнай перадачы інфармацыі ў тэкстах, прызначаных для вузкіх спецыялістаў, але можа апынуцца і непераадольным бар'ерам для разумення.

Сучасная банкаўская лексіка амаль поўнасю складаецца з запазычанняў. Гэта звязана перш за ўсё з тым, што людзям зручней ведаць і карыстацца агульнай ва ўсім свеце банкаўскай тэрміналогіяй, бо аперацыі, якія выконваюцца ў дадзеных установах могуць спатрэбіцца як у дадзенай краіне так і за мяжой.

У беларускую тэрміналогію на пачатку ХХ ст. трапляюць словы з розных заходнееўрапейскіх моў. Вялікую ролю для запазычвання іншамоўных тэрмінаў у беларускую мову адыгрывае руская мова, паколькі шматлікія тэрміны не толькі запазычаны з яе, але і прыйшлі праз яе з іншых моў свету [3, с. 12].

У складзе банкаўскай тэрміналогіі беларускай мовы сустракаюцца запазычанні з розных моў.

Словы англійскага паходжання:

Авердрафт (*overdraft*) – форма кароткатэрміновага крэдытавання, якая практыкуецца банкамі [4, с. 11];

Банкноты (*banknotes*) – папяровыя грошы, якія ўжываюцца замест металічных і павінны забяспечвацца золатам і іншымі каштоўнымі металамі [4, с. 50];

Дысонт (*discount*) – крэдытная аперацыя куплі банкам вэксаляў да заканчэння іх тэрміну, а таксама працэнт, які ўтрымліваюць пры гэтай аперацыі [4, с. 130];

Своп (*swap*) – аперацыя па абмену валюты на замежную з абязцельствам зваротнага абмену праз пэўны тэрмін, якая ажыццяўляецца паміж цэнтральнымі банкамі [4, с. 240];

Словы нямецкага паходжання:

Акцыі (*Aktie*) – паперы, якія выпускаюцца акцыянернымі грамадствамі без усталяванага тэрміну звароту [4, с. 21];

Біржа (*Burse*) – арганізацыйна вызначаны аптovy рынак аднастайных тавараў, які рэгулярна функцыянуе і на якім складаюцца ўгоды куплі-продажу буйных партый тавару [4, с. 45];

Вэксаль (*Wechsel*) – каштоўная папера ў выглядзе доўгатэрміновага абавязання, складзенага ў пісьмовым выглядзе па вызначанай форме [4, с. 62];

Словы французскага паходжання:

Аванс (*avance*) – папярэдняя выплата заказчыкам вызначанай грашовай сумы ў кошт хуткіх плацяжоў за пастаўленыя яму тавары, выкананыя для яго паслугі, працы [4, с. 8];

Баланс (*balance*) – дакумент, у якім прадстаўлены балансавая справаздача фірмы [4, с. 35];

Дэпорт (*depot*) – розніца паміж коштам валюты пры тэрміновых угодах і курсам яе продажу за наяўны разлік, гэта значыць бягучым коштам [4, с. 102];

Словы італьянскага паходжання:

Банк (*banco*) – фінансавая арганізацыя, якая вырабляе розныя віды аперацый з грашыма і каштоўнымі паперамі і аказвае фінансавыя паслугі ўраду, прадпрыемствам і адзін аднаму [2, с. 4];

Валюта (*valuta*) – грашовая адзінка краіны, якая выкарыстоўваецца ў дадзенай дзяржаве [4, с. 57];

Жыра (*giro – оборот, обращение*) – пісьмовы загад, даручэнне банка з боку кліента пра неабходнасць пераліку вызначанай сумы грошай з рахунку гэтага кліента на рахунак трэцяй асобы, якому кліент жадае перадаць грошы [4, 336];

Сальда (*saldo – расчет, остаток*) – розніца паміж грашовымі паступленнямі і выдаткамі фірмы за вызначаны прамежак часу [4, с. 205];

Словы лацінскага паходжання:

Дэпазіт (*depositum*) – грашовыя ўнёскі ў банк; (банкаўскія дэпазіты) [4, с. 101];

Крэдыт (*credit*) – пазыка ў грашовай форме ці таварнай форме, які прадстаўляецца крэдыторам пазычальніку на ўмовах зваротнасці, часцей за ўсё з выплатай пазычальнікам працэнтаў за карыстанне пазыкай [4, с. 209];

Працэнт(*pro centrum*) - сотая дзель ліку [4, с. 336];

Рэнта (*reddita*) – прыбытак, які рэгулярна атрымліваецца ўладальнікам ад выкарыстання зямлі, капіталу, маёмасці, не патрабавальны ад атрымальніка прыбытку, ажыццяўлення прадпрыемальніцкай дзейнасці [4, с. 336];

Словы грэчаскага паходжання:

Іпатэка(*hypoteke*) – заклад нерухомай маёмасці, галоўным чынам землі і будынкаў, з мэтай атрымання іпатэчнай пазыкі. Пад іпатэкай разумеюць таксама закладную і абавязак па іпатэчным крэдыце [4, с. 171];

Анатацызм (*anatakismos*) – вылічэнне працэнтаў не толькі з першапачатковай сумы, але і з налічаных за мінулы час працэнтаў [4, с. 25].

Пры запазычванні слоў-тэрмінаў з іншых моў адбываецца частковае падпарадкаванне іх законам беларускай мовы. Гукі ў іншамоўных словах вымаўляюцца ў адпаведнасці з фанетычнымі асаблівасцямі іх у беларускай мове, тэрміны могуць змяняць сваю граматычную форму роду, і ліку [4, с. 209].

Папрацаваўшы з сучаснымі эканамічнымі слоўнікамі, я выявіла, што большая частка тэрмінаў банкаўскай лексіцы была запазычана з англійскай мовы.

Выкарыстанне англійскіх запазычанняў у сучасным беларускім жыцці з’яўляецца заканамерным і звязана з міжнародным статусам англійскай мовы, з інтэрнацыяналізацыяй грамадскага жыцця, эканомікі, навукі, складаных праблем знешняй палітыкі.

Спіс выкарыстаных крыніц

1. Беларускі арфаграфічны слоўнік / Нац. акад. навук Беларусі, Ін-т мовы і літ. імя Я. Коласа і Я. Купалы; уклад. Л.П. Кунцэвіч, І.У. Кандраценя; пад рэд. А.А. Лукашанца. – Мінск: Беларуская навука, 2009. – 695 с.
2. Булька, А. М. Слоўнік ішамоўных слоў: у 2 т. / А. М. Булька. – Мінск: Бел. Энцыклапедыя, 1999.
3. Кавалёва, Л.Я. Англіцызмы ў тэрміналогіі сучаснай беларускай літаратурнай мовы: манаграфія / Л.Я. Кавалёва; навук. Рэд. Праф. П.У.Сцяцко. – Гродна: ГрДУ, 2007. – 186 с.

4. Кавалёва, Л.Я. Англіцызмы ў тэрміналогіі сучаснай беларускай літаратурнаймовы : манаграфія / Л.Я. Кавалёва ; навук. Рэд. Праф. П.У.Сцяцко. – Гродна : ГрДУ, 2007. – 186 с.

5. Ляшчынская, В.А. Студэнту аб мове: прафесійная лексіка / В.А. Ляшчынская – Мінск: ІВЦ Мінфіна, 2003. – 243 с.

6. Райзберг Б. А. , Лазоўскі Л. Ш. , Старадубцава Е. Б. Сучасны эканамічны слоўнік. – 6-е выд., перапрац. і дап. – ИНФРА-М, 2008. – 512 С. – (Бібліятэка слоўнікаў «ИНФРА-М»)

7. Русско-белорусский словарь: в 3 т./АН Беларусі, Ін-т языкознання ім. Я. Коласа: 5-е изд., испр. – Минск : БелЭн, 1994. – 690 .